

Szerkesztőségi iroda:
Csik-Szereda
Györgyjakab Márton
könyvkereskedése
hova
a lap szellemi részét illető
közlemények,
előfizetés pénzek és hír-
dotások küldendők.

CSIKI LAPOK

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI ÉS SZÉPIRODALMI HETI LAP.
MEGJELENIK MINDEN SZERDÁN.

Előfizetési ár:
Egész évre 4 frt.
(Külföldre) 6 frt.
Félévre 2 frt.
Negyedévre 1 frt.
Hirdetési díjak
a legolcsóbban számítottak
Bélyegdíjért külön minden
beiktatásnál 30 kr.
Nyilttári cikkek
soranként 10 kr-ért közö-
tetnek.

Felelős szerkesztő: **Dr. Booskor Béla.**

Kiadó tulajdonos: **Györgyjakab Márton.**

FŐMUNKATÁRSÁK: **Hechschild Lajos** Gyergyóban.

Vitos Mózes a központban.

Embery Arpád Udvarhelymegyében.

A szocializmus harcza.

A mint az ujkori államalakulatok tökéletesebb formába jutnak és az állami mindenhatóság az élet minden terén érzeteti hatalmas befolyását, uralma alá hajtva az egyévi jogok javarészét, igába fogva a társadalomban létező minden erőt: úgy ébred fel a társadalmi és államot alkotó egyedegekben az önfentartás ösztöne és a vágy az egyéni jogok oly mértékbeni kivívására, hogy az egyén boldogsága teljes és minden, még az állami befolyástól is ment legyen. Ezen czélok elérése végett hatalmas mozgalmak keletkeztek, különösen a nyugati államokban például Német- és Franciaországban.

Első tekintetre indokolatlannak látszik a szocialistáknak ezen törekvése, mert vég-elemzésben minden olyan törekvés, mely magát az államhatalom befolyása alól emáncipálni akarja: az állam és társadalom szétválasztására vezet. Már pedig az ujkor bölcselői az állam fogalmában befoglaltak mondják az egyén boldogítását.

Hogy mégis a szocializmus különösen újabb időben oly nagy hullámokat vert és némely államban döntő befolyásra emelkedett; annak más okai vannak. Első sorban szerepel ezen okok közül az anyagi javak aránytalan megosztása úgy annyira, hogy az ujkori szocialis mozgalmak valóságban nem egyebek, mint a társadalom alsóbb osztályai, a vagyontalanok harcza a tőke és azok tulajdonosai ellen.

Azt mondják Magyarországon niúcsenek szocialis elemek. Bocsnatot kérek a fenti értelemben véve a szót, Magyarországon a

pauperizmus napról-napra rohamosan terjed, a társadalom páriái egyre szaporodnak s míg a mostoha időjárás a természet romboló elemei ezereket juttatnak koldusbotra, addig néhány ember a sors kegyeltjeként emelkedik ki a többi közül és lesz durgazdaggá. Ezt az állítást igazolják a mult évben Békés-Csabán és az Alföld több helyén lezajlott mezői munkás zavargások, erre vallanak a pécsi bányamunkás sztrájkok, ezt igazolja a folytonos kivándorlás. A jóllakott ember nem zavarog, nem sztrájkol, nem lázad fel a tőke ellen és nem vándorol el családi tithelyétől, ha van miből megéljen otthon.

De nem csak a szoros értelemben vett Magyarországon van ez így, hanem ugyanazok az elemek, melyek amott sztrájkolnak, megvannak a Székelyföldön is. Nálunk az erdők rendezetlenek, a birtok tagosítatlan keskeny barázdákból áll, melyeket forda rendszerben művelünk és a melyek többnyire adóssággal tulterhelve alig hozzák meg a ráfordított költséget. Következésképpen ezek az általános elszegényedés, a folytonos munkás áramlat. Naponta látjuk azokat a munkás csoportokat, azokat a rongyos embereket, kiknek ép kezükön kívül egyéb vagyonuk nincs, látjuk vándorolni egyik munkaadó telepről a másikra, keresve maguknak és otthon éhező családjaiknak a mindennapi kenyeret.

Hogy ezek a vagyontalan emberek nem forradalmárok, nem sztrájkoló szocialisták, hanem csendes elégedetlenek, annak oka a székely konzervatívizmusban keresendő. De nem tagadhatjuk, hogy egy bekövetkező alkalomra készen van az anyag, a száraz avar felhalmazva, a lőpor készen

pinceszékbe rakva áll előkészítve arra, hogy egy szikra által tüzet kapva, lángba borítsa a földet.

Vagy két évvel ezelőtt, mikor az alföldi szöges csizma nyomán vér fakadt: megrázkódott ez az ezer éves Magyarország, mert érezte, hogy az a szöges csizma nagyobb veszélyt rejt magában, mint a minők voltak a mult török-tatár harezok.

Magyarország poliglott állam. Tele van disszonáns elemekkel, melyeknek nem tetszik a magyar állam, nem tetszik, hogy magyar kormány osztja a parancsot Kárpátoktól Adriáig. Az oláh „dákórománia”-ról álmodozik, melynek határa a Tiszáig terjed; a szász nyugatra vonzzák vágyai és a faji összetartózkodóság érzete; a tót, horvát, szerb, mind jobban szeretne orosz kancsuka alatt élni, mint a magyar kormány liberális frázisai alatt boldog lenni. Ha még ezekhez a bajokhoz a szocializmus veszedelme is hozzájárul: Isten tudja mire ébredhetünk a második évezredben. A Székelyföld az ő romlatlan magyarságu és hazafiságu népével arra van hivatva, hogy itt Magyarország legkeletibb részén védbástyája, megdönthetetlen választó pontja legyen az erdélyi és havasalföldi oláh tengereknek. Államnak és társadalomnak egyaránt kötelessége e védbástyát erősíteni, nehogy az ár erőt vegyen rajta. Kötelessége a munkás népnek itt beem kenyeret adni, birtokviszonyait rendezni, va s u t a t teremteni és közgazdasági érdekeit istápolni, hogy a székely boldog legyen és a szocialis tanok maszlagát kerülje el.

„A század viselője.” A szocialisták teljes erővel megindították a harczt a fenn-

A „CSIKI LAPOK” TÁRCZÁJA.

A Bakfis.

Ira

.....?

Tehát lehetséges-e? Szerelmes vagyok, vagy csak álmodom? Oh, az lehetetlen. Én? Nevetséges! S mégis mi van velem? Nem érzem jól magamat, nincs helyem sehol sem. Porzó helyett tintát öntök a papirosra; előttem a kifeszített táblán egy... egy... no, kimondjam-e, igazán restelem bevallani: egy női fej körvonalai rajzolódnak le, tollam felmondta köteles szolgálatát, nem tudom mi van velem!

Édes boldogító érzések, fájó örömök, reményteljes ifju éveim piramisai hát éltek még, nem korhadatok el a letarolt sikon? Mit? feljártok kísértetni, egy sugárt vettek oda be, mélyen abba a sötétségbe?!

Láz, hideg borzongás, ideges türelmetlenség, nyugtalan képzelődés... mi neved lappangó betegség?... Semmi! Igen semmi és minden: a neve szerelem!

Álmodozom!... hisz oly rég nem tettem ezt, — jól esik, fáradt vagyok!

Szép táncz is az a lánszé, lassu, nyugodt, kimért lépések, méltóságos megbajlások, hódoló

komplimentirozás, altató bűvös zeneetűdök mellett, gyors moulinék, pezsgő francia könnyedség, szilaj forgolódás, felséges zürzavar, s ismét csendes, hosszú lépések: kolonn!... S mindez ábrándosan szép, mert ártatlan, hamiskásan pajkos, fehér, kék ruhás lánykák lejtik... a próba-bálon!

Próba-bál! Bakfis? Képzeltető-e próba-bál Bakfis nélkül? S mi a Bakfis vágyainak netovábbja? Próba-bál! Összefoly a két képzet előttem s szerelmes, édes rózsalánczot von képzelődésem khaosa körül a lánszé!

Most itt egy csillogó, ragyogó fekete szempár, nagy beszédes, okos szemek, szemérmesen lesütve, — majd ismeretlen vágyódással kinyitva ragadnak el s tesznek melankholikusussá; imádom azt a költészetet, azt a fenséges szendéséget, mely e leányka szemében felragyog, szeretnék oda rohanni elébe s megfogva remegő kezét, mélyen, mélyen a szeméibe nézni, elmerülni abba végtelenül, — de nem, nem merek. Bűn lenne az, rablás: megrablása az Istenségnek, szentségtelenség! Nézni csak egy oszlop mellől, mint suban el a karcu özike, visszafojtott lélegzettel várni egy pillantását az oszlop felé, oh ez lehet bűn is, de lehet a legártatlanabb élvezet is.

Már azt hiszem, hogy ezt szeretem, úgy érzem, hogy e bágyadt s mégis oly mély tűzű szemek lehilincseltek örökre s egy oly régen nem érzett édes érzés fog el, tehát szeretek? Igen!

Oh boldogító érzés, bűbajos zene, rózsás köd, arany hídton uszkál rajtad szívem, szeretek, szeretek! De kit? elröppent a szelíd, szende özike, egy urfi ott kereng már vele a terem tulsó végén s ime helyette ott a másik: pajkos nevető gyermek, csupa elevenség, gyors mozdulatok, kedély, temperamentum, hosszú sötét kék bársony szempillái alól valami csodás, bűvös fényt lövel felém, úgy hogy önkénytelenül elpirulok s görcsösen ölelem jobban magamhoz az oszlopot, dévaj kacagása megrezgetet s ni most egy gyors fordulása ezernyi bájt láttat... Csábító kis szirén téged szeretlek!

Ohó! ha az lehetne, ha lenne a végtelenben véges, ha az örökké valóság csak bizonyos ideig tartana! Nem úgy! A kaczer angyal hosszasan végig jártatja rajtam villámló tekintetét, kibomlott holló fűrtet hátracsapja s lovagja karján eltűnik előlem!

Végem van, megsemmisülve érzem magam, ennyi báj, ily bűvös kép, e varázslat tönkretettek!

Igen, ha nem volna ez próba-bál, de ott szembe a nagy tükör alatt, oleander bokor tövében két aranyzóke fejecske kandikál felém, mint két pinytőke csevegnek, csicseregnek édesen, kedvesen, most közelebb hajolnak egymáshoz, a szűkebbik sugott valamit, s ni hogy elpirult a másik, rózsaszivárvány, megtört napsugár, üdv, dicsfény övezi homlokát, — hajnali pir, szüzi ártatlanság ott a te honod! Meglopni a legszentebbet, kihallgatni min!

álló állami és társadalmi rend eltörlésére. Ébren legyünk és örködjünk, hogy édes hazánktól távol tarthassuk azt a vérzivart, mely a szocializmus révén közelget a melynek célja: „Minden áldozat árán új világot teremteni“.

Bt

Csik vármegye közigazgatási bizottságának üléséből.*

Csik-Szereda. 1893. június 12.

Vármegyénk közigazgatási bizottságának mai napon tartott havi rendes üléséről a következőket említiük fel.

Az alispáni jelentés szerint a közigazgatási személyzetben május havában változás nem történt s az ügykezelés rendes folyamatban volt. Az alispáni iktatóra érkezett 782 ügydarabból 768 elintéztést nyert, s tüzeset 4 községből lett bejelentve 4309 írt kárral.

A közegészségügyi viszonyokról tett főorvosi jelentés szerint, bárha a múlt hónapban néhány helyen a járványos betegségek meg is szüntek, de ama viszonyok alig javultak valamit.

Megszűnt ugyanis a kanyaró járvány Taplocza, Madéfalva, Dánfalva, Karczfalva és Jenőfalva községekben, de uralgott Szereda városban, Zsögödben, Verebesen, Tusnádon, Csikszmiklóson, Szépvizen, Sztmihályon és Szttamáson, mely községekben megbetegült 656 egyén, ebből meggyógyult 521, elhalt 30 és további gyógykezelés alatt maradt 107.

A hasi hagymáz még mindig uralkodott Szépvizen és Sztmihályon 195 betegedési és több halálesettel.

Roncsoló toroklobban megbetegedett Csicsóban és Vacsárcsiban 18 gyermek, kik közül elhalt 8.

A szeredai közkórházban 73 beteg ápolatott, s ezek közül gyógyult 42.

A közadók befizetésének eredménye is kedvezőtlenebb volt, mint a múlt év hasonló időszakában az egyenes adóknál és a hadmenességi díjaknál, míg az állami egyedárusság utáni adótartozásoknál emelkedés mutatkozott.

A kir. tanfelügyelő jelentése szerint az elemi iskolák nagyobb részénél május hó végén a zárvizsgák kielégítő eredménnyel megtartattak.

A dajkaképző tanfolyamokon eddigelé 58 jelölt nyervén képesítést, jelenleg még csak egy tanfolyam áll fenn Szeredában, mely a jelen hó végén be fog fejeztetni s ezzel egyenlőre elégendő számú dajka fog rendelkezésre állni.

Menedékházak ez évben az eddigi dispoziciók szerint Szépvizen, Várdotfalván, Ráko-

* Tárgyhalmaz miatt késett.

Szerk.

cseveg a fülemile a csizzel?! Ez volt már egyedüli vágyam.

Lopva hagyom el az oszlopot s az oleander bokor levelei zizegve nyílnak kétfelé remegő kezeim érintésétől, hopp! a felzavart madárcák elröpültek, csengő nevetésüket felfogta a bokor.

* * *

Nem jött álom szemeimre, fáradtan hevertem ágyamon, titkomat, melyet magam sem ismertem, meglepte a hajnali napsugár, mely halványan át-szűrődött szobám leeresztett ablak redőnyeiben, szégyeltem magamat magam előtt. Mi volt ez? Reggelig maradtam a próba-bálon! Én, a ki unottan néztem végig a fővárosi farsangok elite báljait s 12 óraker álmosan, kimerülten dültem a kocsi párnájára! Most a kis város unott csendje, vagy mi hát a mi felvilányozott? Táncz, zene, szép asszonyok, bor, dal? Nem, nem és mind nem! A blazirt idegeket a mi ruganyosakká tette, képzelt életuntagságot, a mi pezsgő kedélylyé változtatta az mind nem ti vagytok ifjúságom lenyűgözői, hanem ti fényes napsugárban fűrdő, aranyos pillék játszi lilomok, szűzi rózsabimbók, ti üzitek el az álmat szemeimből, ti tanítottatok meg ismét szeretni, ti mutatjátok meg az élet tiszta örömeit előttem, ti adtok az unott szívnek életkedvet, köszönet és örök hála nektek... ti: a próba-bál királynői, kedves Bakfók!

M. Á.

son, Borzsovában, továbbá a gy.-sztmiklósi járásban Várhegy és Salamás kivételével mindenik községben fognak felállíttatni; ellenben a többek közül Csomortán, Páltalva, Delne, Taplocza, és Csikszmiklós községek fedezet hiányában a menedékházak felállítását megtagadván, ezek részére államsegély utalványozásáért a kellő lépések megtéttettek.

A vármegye területén levő állami és törvényhatósági utak a múlt hó 8-9-én előfordult árvizek miatt sokat szenvedtek különösen Gyimesben és Putnalokán, melyeken a közlekedés a megyei utalapr terhére helyreállított.

A csikszeredai kir. törvényszék területén levő bírósági fogházak múlt havi személyforgalma 200 volt, s ebből elítélt 184.

A múlt hónapban 40 büneset jelentetett fel s ezek közül fontosabb volt egy emberölés, három szándékos emberölési kísérlet és két gyújtogatás büntette. Az egy emberölés és három szándékos emberölési kísérlet tettesi ellen a vizsgálat folyamatban van, de a két gyújtási esetre nézve nem sikerült a vizsgálatnak a szándékosságot kideríteni.

A folyó ügyek közül fölemlítünk két tárgyat és pedig egyik az, hogy a tusnádi gyógyfürdő területén levő összes istálló, kecske és sertés ólak használatát köztisztasági szempontból a tüdőcivad tartamára másodfoku határozattal is a megye alispánja eltiltván, s egyuttal a fürdőbirtokosságot, mint szövetkezetet a kérdéses istállók kihelyezése tekintetében egy év alatt törvényes, vagy szabad egyezkedés útján a kisa-játítások keresztüvitelére utasítván, ezen határozat a brassói gör. keleti központi iskola gondnoksága által beadott fellebbezés folytán megváltoztatott, s fellebbezők istállójuknak 15 nap s különbeni végrehajtás terhe alatti lebontására és a szövetkezet területéről elhordására köteleztettek.

A másik fontosabb ügy a volt regáletársaságra 1890.-1892. években Szeredában fizetett 1680 frt 80 kr III-ad osztályu kereseti adó után Szereda város által kivetett 521 frt városi pótdadó kérdése volt, mely felett a társulat és Szereda város között a bíróság előtt per is foly.

A belügyminiszter idevonatkozó döntvénye után ugyanis a pénzügyminiszterium utasította volt az udvarhelyi pénzügyigazgatóságot, hogy eme 1680 frt 80 kr kereseti adóból 20%-ot a város részére, a többi 80%-ot pedig megfelelő arányban azon községekben írja elő, melyektől az italmérési jog szintén bérbe volt a társaság által véve, mikor aztán a pótdadók az előírás arányában nem kizárólag Szereda város, hanem a többi községek javára is követelhetők; azonban a pénzügyigazgatóság a kiszámítást elmulasztván, Szereda város tanácsa az összes 1680 frt 80 kr után általa kivetett 521 frt 31 százalékos pótdadó behajtása végett a társulat vagyonára foglalást vezetett, mi ellen ezek óvást emelvén, most már a bizottság szigoruan utasította a pénzügyigazgatóságot, hogy a fent jelzatu pénzügyminiszteri rendelet értelmében sürgösen járjon el, s a felosztási kimutatást a megye alispánjának küldje át.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Esküvő.** Csikszépvízi Dobál Gergely derék kereskedő holnap esküszik örök hűséget Dájbukát Mariska kisasszonynak. Isten áldása legyen a szép frigyen!

— **Évzáró vizsgák.** A helybeli népiskolában az 1892-93. tanévet berekesztő vizsgálatok folyó hó 16-án és 17-én a következő sorrendben folytak le: 16-án délután 2 órától 6-ig volt az I. és II. leány osztály és a III. fiú osztály vizsgálat; 17-én délelőtt 1/8-tól 11 óráig az I., II. és a IV. és V. fiú osztály vizsgálat; végre ugyanazon napon délután 2 órától 6-ig a III., IV. és V. leány osztály növendékei állották ki a vizsgát. A vizsgák iránt nagy érdeklődés mutatkozott, a kir. tanfelügyelőn és az iskolaszéki tagokon kívül a vizsgákra szép számú közönség jelent meg. A vizsgálatok eredménye általánosságban jónak mondható. Dicséret illeti az iskola tanítóit és tanító-nőit, kik a mint az eredményből kitűnt, teljes odaadással teljesítették kötelességüket. 16-án délelőtt

9 óraker olvastattak fel az érdemsorozatok, azután a növendékek tanítóik és tanító-nők vezetése alatt templomba vonultak, a hol „Te Deum“ tartott. Isten tisztelet után a növendékek haza oszlottak nagy vakációra, hogy kipihenék az 1892-93. tanév fáradaimait. — A helybeli gazdasági irányu felső népiskolában a tanévet be-záró vizsgálatok a kir. tanfelügyelő, iskolaszéki kiküldöttek és más érdeklődők jelenlétében folyó hó 19-én folytak le a közvárazokozásnak teljesen megfelelő eredménnyel.

— **Évzáró vizsgálat.** A helybeli iparos tanonczok munkakiállításal egybekötött évzáró vizsgálatá folyó hó 25-én délután 2 óraker fog megtartatni az elemi iskola földszinti 2-ik tantermében. A kiállítás megtekintésére és a vizsga meghallgatására az érdekelt közönség tisztelettel meghívatik.

— **Halálozások.** Kovács Mózes csikszmiklósi tanítót és nejét hat éves kicsiny fióknak, Károlynak elhalálozásával súlyos csapás érte. A kedves kis fiú a roncsoló toroklob áldozata lett. A veszedelmes kór a szülők körültekintő utánjárása és a leggondosabb orvosi kezelés daczára is győzedelmeskedett s e hó 8-án kioltotta a zsenge életet. Temetése folyó hó 10-én történt. — Szabó Antal kásonujfalvi derék kántortanító folyó hó 16-án délután 6 óraker hosszas szenvedés után elhunyt. A megboldogult részt vett a szabadság harcban s annak lezajlása után fogalta el szerény állását, melyet mindvégig buzgalommal és odaadással töltött be. Temetése folyó hó 19-én történt. Nyugodjanak békével!

— **Mulatság a madófalvi emlék alapjavára.** A csiksomlyói rom. kath. tanítóképezdében végzett növendékei folyó évi június 29-én a „Csillag“ vendégő nagy termében a czimben említett célra műsorral egybekötött tánczestélyt rendeznek. A derék ifjak jóra való törekvését bizonynyal méltányolni fogja a közönség.

— **A szerelem sötét verem...** Hogy mennyire nem válogat a szerelem, és hogy az csakugyan valóságos benső vonzalomból ered, mely még a mostani hozomány vadászó reális korban is néha-néha példákat tud felmutatni, s hogy van olyan szerelem is, a mely nem spekulál, nem számít, hanem szeret szenvedélyesen és minden akadályon tul teszi magát, annak az aggodó szülők szemében nem épen szép tanujelét adta Cs... Dávid taploczai fiatal legény, ki egy odaváló szép cigányleányba halálosan beleszeretett. Minthogy a legény szülei elleneztek a viszonyt, a fiatal pár a múlt héten felkerekedett s amugy cigány módra odább állott. A legényt keresik aggodó szülői, de még mindez ideig eredménytelenül. Meglehet, valamelyik banda ismételni akarja a Jókai cigánybáróját és vajdának fogadta a szép fiatal székelly renegátot.

— **Öngyilkosság.** Nagy Albert csikvacsárcsi lakós folyó hó 9-én családi perpatvar miatt a „Rérvég“ nevű erdőben felakasztotta magát. Az öngyilkos hulláját pásztorgyermekek találták meg s ezeknek jelentése után a holtestet haza szállították és eitemették.

— **Betörés.** Eisig Jakab borszéki kereskedőnek ügyesen berendezett boltja van, meglehetősen találni mindent, a mire szükség van a háznál, azonban nem ingyen, hanem készpénzért. Pál Lajos és Drágusztini Miklós ezt a rendszert nem szeretik s ezért e hó 15-én Eisig boltját sajátkezűleg felnyitották s onnan nagymennyiségű élelmi szert és lábbeli készítésre alkalmas anyagokat el-emeltek. A turpiságra rájöttek, a portékák egy részét az illetőknél megtalálták. Pál Lajos és társa most a gyergyószentmiklósi járásbírószág fogházában gondolkoznak a fizetési módozatokról.

— **Az új pénz.** Az osztrák és magyar pénzügyminiszter megbizottjai hosszasan tanácskoztak a napokban az új pénz dolgában. A szakelőadók elhatározták, hogy nemcsak az egy frtosok bevonását, hanem államjegyeknek száz millió frt erejéig való bevonását fogják a miniszternek javasolni. Minthogy egy frtosokból jelenleg kerek számban hetven millió van forgalomban, harmincz milliót a nagyobb névértékű államjegyek egy részének bevonására fordítanak. Az államjegyek helyébe a forgalom szüksége szerint koronákat, ezüst forintokat, vagy bankjegyeket adnak ki. Hogy az államjegyek beváltására megszerezheessék a szükséges

fizető eszközöket, a két kormány a banknak a megfelelő összeget vert aranyban fogja átadni és a banktól ezüstforintokat és bankjegyeket kap. Ezeket az ezüst forintokat vagy bankjegyeket aztán részint az államjegyek beváltására, részint a pénztári készletek refundálására fogják használni.

— **Patkányok áldozata.** Szőreghen Dóbal I-t-ván és családja vasárnap átment a szomszédba látogatába és ezalatt alig fél éves leánykájukat egyedül hagyták otthon a bölcsőben aludva. Mikor az édesanya alig egy óra múlva hazatért, leánykáját halva és borzalmas állapotban találta. A bölcsőből az ajtó nyikorgására több undok szürke patkány ugrott ki, melyek czinczovva bujtak el falba ázott lyukaikba. És az anya, egy fiatal szerb asszony, ki ez undort keltő látványra sikoltva rohant oda a bölcsőhöz, vértől elborítva s iszonyatosan összemarcangolva találta ott kisdédét. A kis gyermek már ekkor az utolsókat pihegte, mivel a veszett patkányok a torkát kirágták, sőt az arczát és kis testét is több helyt borzalomkeltő módon összemarcangolták. A piczi csecsemő még csak nem is védekezhetett förtelmes megtámadói ellen, mivel kezei a dunyhába le voltak kötve. Ez a rémitő látvány oly nagy hatással volt a szegény anyára, hogy az iszonyattól és a fájdalomtól eszt vesztette.

— Lapunk t. olvasó közönségnek figyelmét felhívjuk Oser Eliás új órási-üzlet megnyitási hirdetményére.

CSARNOK.

Henczei ur.

Szép derült hajnal volt. Auróra kisasszony, kit érdeme szerint „rózsás“ névvel tisztelnek meg, pompás rózsá színűvé festette a keleti égboltozatosat, a látóhatár előtt emelkedő finom gőzhólyagcsákból álló vékony fátylan keresztül átszűrődő hajnali fény biborral vontá be a kis városka házainak födeleit s az ut szélén álltelt magas jegenyefákon lézkelő verébsereg rágyújtott a reggeli ébresztőre.

A madarak csiripolására megjelentek a hivatalos személyek. A csordás mély lélegzetet vett és belefújt kürtjébe, a kis városka egész területét átható mély hangra illő visszhangként felelt az elkényeztetett boczik innen-onnan felhangzó bögése. A város tulsó végén megszólalt a sertéspásztor harsány hangú sipja is, és lön erre roppant rőfögés és visitás, melyben a legöregebb oseká mély basszusától kezdve a leg fiatalabb malacz magas szopránjáig mindenféle hangú rif-röf egy óriási disszonáns akkordba olvadt egybe. A rohanó malaczok után az ajtóknál álmosképp szolgálók jelentek meg, egyiknek, másiknak azonban egy-egy czölönkös disznó, mely okvetlen vissza akart maradni, kiszóktette az álmat a szeméből.

A különböző hangok zürzavara között a szereplő személyek: a csordás, sertéspásztor, aluszékony szolgálók mereven bámultak a keleti égboltozatra, az öreg osordás megcsóválta fejét s bajszja alatt mormogá:

— Valami bizonyosan történni fog! — s szavainak nagyobb nyomatékot adandó kétszer hatalmasan bele fújt kürtjébe.

A csorda és konda megindult, a szolgálók visszatértek az udvarokba s az utcák ismét pusztává lettek.

E pillanatban dugta fel fejét a hegyek melől az éltető nap. Első sugarai egy szerény polgári lakás keletre nyíló ablakait aranyozták meg s egy, e perczen születt új világpolgár tágra nyitott pupilláin keresztül behatoltak a fényt soha sem látott szemecskéibe. A tiszta új hazafi a szokatlan élvezetre élesen felvisított s így üdvözölte az olyan sok jó okozóját, az öreg napot.

A jelenlevők nagy szemeket meresztettek. A kántorné, a ki az ilyen alkalmaktól — ha csak szerét ejthette — soha sem szokott elmaradni, a nála megszokott jóslatszerű hangon mondá:

— Mindenki meglátja, hogy e fiúból énekvezér lesz. Az urát rendesen énekvezérnek cizmizte a jámbor asszony.

— Nini, a nyaka épen olyan, mint az apjé. — Mondá a bába fontoskodó arczczal.

— Az a kis fekete szeplő ott a szeme felett azt jelenti, hogy rettenetes okos ember lesz a fiúból. Ezt a város felcserének felesége hangoztatta, ki az effélékben igen nagy tekintély volt.

Az egyháznál sem akart hátra maradni s körül forgatván a kis csecsemőt, a füle czimpáján mélyedést fedezett fel, mely az olyanoknál szokott mutatkozni, kikből nagy urak lesznek.

Ime, ilyen kedvező omenek mutatkoztak, Henczei ur viágra jövetelénél, s a bölcsője körül hangoztatott jóslatok nagyobb részt be is teljesedtek rajta.

A népiskolában roppant okos gyerek volt s tanítói a legszebb jövőre szánták, mert sem a szapanyt, sem a tolluseprüt nem ette meg.

A gimnazium négy első osztályában egyike volt a legjobb diákoknak, a mathezis, mineralogia, botanika, zoologia földrajz és történelem mind a kis újjában voltak, a latin nyelvben teljesen otthonos volt, a mennyiben a deklinációk és konjugációk szép sorjában el voltak helyezve az esze fiokjaiban s midőn a negyedik osztályt elvégezte bátrau és felemelt fövel lépett át a képezde külsőben.

Itt már mutatkozni kezdett rajta az egyháznál által a fülczimpáján felfedezett mélyedésnek árnyékát előre vető hatása. A nagyolás ördöge erőt vett rajta. [Névjegyét „preparandista“ helyett „tanár jelölt“ czimmel ékesítette fel s midőn bucsut mondott a képezde szürke falainak a tisztességes tanítói czim helyett a sokkal hangzatosabb néptanár czimet használta.

Egy kis faluban kapott állomást, kötelességét ugyan híven teljesítette, de az urhatánság, a nagyolás itt sem hagyta nyugton és sok kellemetlenséget szerzett neki. Némelyek bámulták mint kimeríthetlen tudományú férfit, mások azonban, kik mélyebben be tudnak a dolgok fenekére látni, szánalmasan mosolygotak, valahányszor hallották a Henczei ur hobortjait.

Talán egész életére nézve szerencsétlen ember lett volna belőle, ha nem történik vele az alábbi historia, mely Henczei ur természetét gyökeresen megváltoztatta.

Tél volt. A farsang vége felé járt. Henczei ur szörnyen unta maga a kicsiny faluban és elhatározta, hogy néhány napra haza rándul. Egy kis bökkenő volt ugyan a dologban, mivel semmivel sem tudta megokolni a tanítás félbeszakítását, de ezt a jó öreg plebánossal, ki az iskolaszéki elnök tisztét teljesítette, még is csak eligazította.

Henczei ur kicsipte magát, ellátta magát a szükséges kellékekkel és utra indult.

A csipős hideg, a fehér lepellel borított vidék egyhangú kinézése egy makulányit sem ártalra helyezte a kért fluidumot.

— Vendéglős, három deczi bort!

A nagy szakállu korcsuáros nagyott nézett, valamit morgott magában s nagy későre, az asztalra helyezte a kért fluidumot.

E közben egy más vendég is érkezett. A vendéglős egész alázatossággal fogadta, bárha jóval szerényebb fellépésű volt, mint Henczei ur.

Az idegen ur helyet foglalt a vendéglős egyetlen asztalánál, Henczei ur mellett.

Henczei ur egy darabig fikszirozta az ismeretlen urat s a tekintélyes magatartásu egyénnek a következő szavakkal ajánlotta be magát:

— Én vagyok Henczei Arnold néptanár X. faluból!

Az ismeretlen egy futó pillantást vetett Henczei urra s úgy látszott, mintha kezei szörnyen el volnának foglalva valamely dolog keresésével s e miatt Henczei urnak előre nyújtott kezét rövid idő múlva vissza kellett húznia.

Egy darabig szünet volt. Mikor az ismeretlen ismét felpillantott, Henczei ismét megszólalt.

— Hova utazik uraságod? — s feleletet sem várva, a nála szokásos szaporasággal folytatta: Én, kérem, az unalmas néptanári foglalkozásba bele fáradva, egy heti szünetet adtam s most megyek haza, hogy legalább a farsang végét élvezhessem, mert tetszik tudni, hogy ott a hegy alatt bizony nincsen mit élvezni.

Az ismeretlen figyelni kezdett. Henczei ur folytatta:

— Nincs semmi társadalmi élet, művelt ember nem talál semmi szórakozást.

— Hm hm — mondá az ismeretlen.

— Így van az, uram, s nekem, ki műveltebb körökkel való érintkezéshez vagyok szokva, okvetlen haza kell mennem, hogy bár rövid időre is meg szabaduljak azon körtől, hova a sors rideg parancsa rendelt.

Az ismeretlen arczán meglátszott, hogy a szavallottak kellemetlenül hatottak reá, bosszankodását azonban elfojtva mondá:

— Szép, szép. De hát, ugy tudom, hogy most nincsen szünidő, s mit szól hozzá az iskolaszék, hogy a tanító ur ilyenkor ott hagyja az iskolát?

— Az iskolaszék? Az iskolaszék nálam nem számít. Hogy is képzeli azt, hogy én olyan emberekre, mint a milyenek nálunk az iskolaszéki tagok, még csak rá is hederítenék. Egyszerűen azt mondom, hogy most szünidő adok és lesz szünidő, mert ha én mondom az iskolaszék készséggel beleegeznek.

Henczei ur e hatalmas szónoklat után szánakozó pillantást vetett asztaltársára s kezeit nadrágzsebeibe mélyesztve, feltartott fövel sétálni kezdett. Az ismeretlen megcsóválta fejét s mint egy megilletődve, távozott a szobából.

— Vendéglő! — Kiáltott harsány hangon Henczei ur.

A vendéglős megjelent.

— Ki ez az ember, a ki az imént itt ült az én asztalomnál?

A vendéglős nagyott nézett s mondá:

— Édes barátom, ez az ember — az X. megyei főispán.

Henczei ur elsápadt, a daliás magatartás elűnt s a hánya-veti néptanár helyet megjelent a tanító szerény alakja.

Mikor az ismeretlen belépett, Henczei ur alázatos pozitúrába helyezte magát s a főispánt az igazhitű mohamedánhoz illő meghajlással üdvözölte, mondván:

— Engedelmet kérek, engem a plebános ur eresztett el. — S ez után elszelelt a szobából.

E pillanattól fogva Henczei ur hűtelen lett nevéhez s ma már igen komoly ember és hasznos tagja a társadalomnak.

KÖZGAZDASÁG ÉS IPAR.

A here-széna készítőmódja.

Évente az ország több vidékén megfordulván, a gazdaszat terén sok mindenfélét van alkalmam észlelni, a min részint okulok, részint megbotránkozom; a többi közt azon sajnos tapasztalatot is szerevén magamnak, miszerint a gazdaközönségnek nagy része nem helyesen jár el a here-széna készítésével. E fölötti megütközésemben elhatároztam annak egyszerű helyes módon való eljárását leírni; különben nem valami titokról van szó, sem saját találmányomról, magam is annak idejében nálamnál okosabb gazdátársamtól tanultam, kevés figyelemmel könnyen czélt érünk, ámbár talán egy némely gazdátársam nem fogja helyeselni a leirandó módot, mindannak daczára eljárásomnak végeredménye azt bizonyította, hogy kitűnő takarmányom volt.

Közönségesen gazdáink a herekaszálást, legyen az luczerna vagy gombos, akkor fogatatosítják, a midőn már teljes virágzásában van, ezen állapotban tehát rendre kerül és száradni hagyják, a midőn a rend fölülte megszáradt, megfordítatják, ha már a fordított oldala is száraz kezdetét veszi a petrencze készítés, végre ezeket összehordják boglyákba, persze mindvégig a villának és gereblyének jut a főszerep, azonban ha egy ily elkészített boglyát megvizsgálunk, látunk egy óvatosan készített csúcso gömbölyű tekete vagy fehészínű tömeget, melynek hogy kifogástalan tetszetős formája is legyen a boglyarakó munkás azt minden oldalon megveregeti a villával és a kiálló szálakat

legereblyézi, szorosán véve pedig az egész takarmány, összegyűjtött tápérték nélküli herékóró, amelynek a marha nagyobb részét, mint iziket a jászolyban visszahagyja, mert a java része szétmaradt a táblán a sok forgatás, gereblyezés, szóval a sok villázás következtében. Ezen módon láttam a legtöbb esetben herészénát készíteni, az ily takarmányra fekteti a gazdaközönség a téli etetésnek fősúlyát, mi több, a hizlalásba állítandó marha részére a hizó takarmány közt, mint annak kiegészítő része szerepel.

Hogy tehát az ily hibás here-széna készítés módjától elszokják gazdatársaimnak azon része, a kik azt még gyakorolják, engedelemmel leírom a magam módját, a mely szerint eljárva biztosíthatok mindenkit, hogy kitünő, szép zöldszínű illatos tápdús takarmányt fog elérni.

Első sorban is a herések kaszálását akkor kell foganosítani, a midőn már a legelső bimbózást észleljük, azért mert ebben az állapotban a herészár még zsenge lévén, kevés benne a farost, tápértéke is meg van, de azért is, mert a második kaszálás rendszeren aratás előtt szokott bekövetkezni, ezzel tehát el ne késsünk, hogy időnk legyen a takarmány behordásával jókor végezni, végre pedig azért, hogy egy harmadik kaszálást is esetleg nyerjünk kedvező időjárás mellett.

A levágot rendeket érintetlenül hagyjuk egy napig hervadni, a midőn az bekövetkezett, utána való napon annyi munkással, a melynek számával körülbelül 30 holdat fél nap alatt föl tudunk gyűjteni, petrenczékbe rakatjuk, a mit leányokkal, suhancz fiukkal lehet végezni, miáltal nagyobb kiadásokat megtakarítunk, nem vagyunk férfi napszámokra utalva, ki a nélkül is ebben az időben gyéren kapható.

A petrenczék készítésével akként kell eljárni, hogy 2—3 rendre állítunk két villást, a kik a renden haladva 70—80 cm. magas apró petrenczékét készít, olyformán, hogy a rendről fölvett takarmánynak hervadt oldalát lefelé fordítja a földre ott, a hol a petrencze készül, ennek a tetejébe ismét a következő villás is a hervadt oldalt borítja reá, a mi folytatlagosan ismétlődik, a míg az előirt magasságot elérte, miközben a munkásnak azt a villával sem igazgatni, sem gyurni nem szabad, nyomban a gereblyező az elmaradást összehuzza és a petrencze tetejébe mint belejezést elhelyezi, a sorok közeit pedig széna gyűjtő gereblye-géppel rendekbe szedhetjük, melyeket 2—3 pár munkás azonnal míg nem száraz, szintén petrenczékbe rak.

Ha ezen így leirt módon befejezzük a munkát, a petrenczékét száradni hagyjuk, s miután azokat lazán összerakva kell készíteni, hogy a levegő és nap sugarai átjárhassák, rendszeren kedvező időjárás mellett 5—6 nap alatt átszáradnak, ekkor minden további műtét nélkül a szekereket odaállítjuk a sorokhoz s hordatjuk a már kitűzött helyre kazalba, megjegyzendő azonban, hogy hordás előtt 2—3 órával előbb szükséges a petrenczékét megfordítani, mert azoknak alja a földtől megnyirkosodván, szivós.

Ezen módon eljárva azt érjük el, hogy a levelek legnagyobb része a száron marad, azonkívül tápdús, jó illatu, szép zöldszínű takarmányunk van, a melyet a marha is kedvel végre pedig, hogy a készítés egyszerűsége folytán kiváló munkásereire nincs szükség.

„G. L.”

Csikszeredai piaci árjegyzék.

— Junius hó 14-én. —

Buza tiszta hektoliterenként 6 frt 75 kr. Buza közepes 5 frt — kr. Rozs 3 frt 50 kr. Árpa 4 frt — kr. Törökbuza 3 frt 80 kr. Zab 2 frt. 80 kr Borsó 5 frt. — kr. Lencse 14 frt. Fuszulyka 4 frt — kr. Kása 14 frt — kr. Burgonya 1 frt — kr. Marhahus (kilogrammonként) 44 kr. Sertésus 44 kr. Herbécabus — kr. Szalma (métermázsánként) 2 frt 50 kr, Széna mm. 5 frt — kr. Ókór párja 890 frt — kr. Tehén párja 130 frt — kr. Faggyuvertya (kilogrammja) — frt 40 kr Tűzifa kbm. (1 méter) 2 frt — kr. Malacz darabja 2 frt 50 kr. Lad 2 frt 40 kr. Bárány 2 frt 50 kr. Csike párja 80 kr. 8 tojás 10 kr.

Hirdetmény.

Csiknagybaldogasszonyi egyház község tanácsának mai napon tartott ülésében a templom tornyának újra földése és más szükseges javítások megtétele határozatilag kimondatván: az erre vonatkozó versenytárgyalás határnapja folyó évi junius hó 25 én d. u. 2 órájára tűzetik ki.

A tárgyalás nyilvános szóbeli és zárt írásbeli ajánlatok megtétele mellett történik.

Kikiáltási ár 1600 frt, mely összeg 10 százaléka az árlejtés megtörténte előtt lefizetendő s a zártajánlatok szintén ez alapon lesznek felszerelendők.

A részletes feltételek alattirt plebánosnál bármikor betekintheők.

Csik-Karczfalván, 1893. junius 11.

Rancz János, Gál Antal, plebános-elnök. jegyző.

Arlejtési hirdetmény.

A csikszezsimsimoni temetőben építendő „Kottek kápolna” és családí sírbolt. továbbá a csikszezsimon-csatószezi plebánia telken köböl és téglából építendő istálló munkálatai folyó hó 29-én délután 2 órakor a csik-csatószezi iskolateremben árlejtés útján kifognak adatni, melyre az építő vállalkozók figyelmét ezennel van szerencsém felhívni.

Kikiáltási ár az elsőnél 700 frt, az utóbbinál 1400 frt.

Vállalkozni szándékozók kötelesek 10 százalék bánatpénzt az árlejtéskor befektetni.

A műszaki munkálatok a szezsimsimon-csatószezi plebánia hivatatlán bármikor megtekintheők.

Csik-Csatószez, 1893 junius hó 13.

Bálint Lajos, plebános, az építető bizottság elnöke.

Sz. 797.—1893.

krj.

Pályázati hirdetmény.

Csik-Karczfalva község képviselő-testülete a községi iskola épület romlandó részeinek kijavítását és átalakítását, a megyei törvényhatóság által költségvetésileg elfogadott 1000 frt (ezer frt) keretén belül teljesíteni kívánván: felhivatnak mindazon szakértők, kik ezen munkálatot keresztül vinni ohajtják, hogy az idevonatkozó tervezetüket — megtekintés után — folyó hó 25-ig annál bizonyosabban adják be az alattirt előljárosághoz, mivel a munkálatok még ez év folytán teljesítendők lesznek s az idő rövidsége miatt a később érkezett ajánlatok figyelembe nem fognak vétetni.

Csik-Karczfalván, 1893. jun. 8-án.

Kovács János, könjegyző.

Gidró István, bíró.

Eladó

két drb rövid ideig használt kitünő jó

Wertheim-Kassza

0 szám 45 frt. 3 szám 110 frt.

Egy félfedelű könnyű elegáns

kocsi 150 frt.

3 drb SÁRGA KOCSI félfedelű

350—380 frt.

Riemer Edénél Székely-Udvarhelytt.

Tisztán kölcsönös. Részvényei nincsenek.

Az összes nyeresemény a biztosítottak javára esik.

A legnagyobb és leggazdagabb pénzüintézet a világon.

Biztosítéki alapja:

907 millió frank.

THE MUTUAL NEW-YORKI ÉLETBIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG.
Alapított 1843.

Biztosít:

emberéletet a legkülönbözőbb és legelőnyösebb módozatok szerint.

Prospektusokkal és tüzetesebb felvilágosítással szolgál

az **ERDÉLYRÉSZI ALIGAZGATÓSÁG** Kolozsvártt.

ÓRÁS-ÜZLET MEGNYITÁS.

Van szerencsém a helyi és vidéki n. é. közönséggel tudatni, hogy

ÓRÁS-ÜZLETEMET

a Csik-Taplocza felé eső város végén levő Gondos Imre házában megnyitottam.

Elvállalok mindentéle órákat, arany- és ezüstneműeket javítás végett a lehető legjútányosabb ár mellett.

A n. érd. közönség becses pártfogását kéri

tisztelettel:

OSER ELIÁS,
órász.